

FÚZFASÍP (XV.)

ÉG A KÚT!

BORDÁS GYÖZŐ

Wagner jegyző idegesen járt-kelt irodájában, forgatta, majd újraolvasta a levelet, s azon töprengett, most mitévő legyen. Sauer hívja-e előbb vagy a gyárigazgatókat? Hogyan közölje velük a döntést? Csak egyben volt biztos: a minisztériumok rendeletét mindenáron végre kellett hajtania. Hogyisne érezte volna így, amikor életében először kapott névre szóló levelet egyszerre két miniszter saját kezű aláírásával, s akár két tallér, ott díszelgett az ipar- és pénzügyi minisztérium pecsétje is. Ekkora megtiszteltetésben nem sok jegyző részesül, gondolta, s bármennyire is kényelmetlennek ígérkezett a most esedékes beszélgetés az érintettekkel, annyira megtisztelőnek érezte, hogy az ügy elintézése személyesen rá van bízva. Ezért nem volt vitás számára, hogy a rendeletet végre kell hajtani.

Talán az volna a legjobb, ha minden érdekelt felet egyszerre hívnék be, és fölolvassák a levelet, töprengett még egy keveset, aztán hirtelen elhatározással tárcsázni kezdett. Előbb a gimnáziumot hívta, Székely igazgatóval beszélt.

– Sauer éppen a kútnál van, a két nyolcadik osztályt vitte ki az Erzsébet-ligetbe meg a csatornára gyakorlati órára – jött a vonal túlsó végéről a hang –, de amint megérkezik, átadom neki az üzenetedet. . .

– Csak úgy melleleg, hogy van Sauer felesége?

– Kovács doktor nagyon aggódik, azt mondta, tegnap tanácskozott zombori és szabadkai kollégáival, és abban maradtak, a Hűvösvölgyi Szanatóriumba szállítják. Weis megígérte, kocsit is biztosít.

Wagner tovább tárcsázott, jelentette mind a három gyárigazgatónak, hogy déli tizenkét órakor fontos és sürgős ügyben kéri őket az irodá-

jába. Úgy gondolta, addig kidolgozza az ügy zökkenőmentes lebonyolításának a taktikáját és stratégiáját is.

Sauer valóban kint volt a gyerekekkel a ligetben. Előbb a furathoz vezette őket, és mindenkinek meghagyta, hogy töltsék meg kis üvegeiket, mert a gimnázium szertárában analízist is végeznek majd, aztán elmagyarázta a savanyúvíz tulajdonságát, majd a mutatóujját a magasba emelve mondta:

– Most figyeljenek!

Azzal gyufát vett elő a zsebéből, meggyújtotta, és a széles cső fölső pereméhez közelítette. Abban a pillanatban félméteres láng csapott föl. A diákok, akik kíváncsiságból egészen közel mentek a furathoz, ijedtükben hátrálni kezdtek. Félelmetes volt a látvány, ahogy a csőből lefelé ömlik a pezsgő víz, fölfelé meg morajlóan, zúgva és hörögve tör föl a láng.

– Fölrobban, tanár úr! – kiáltotta izgatottan Dudás Béla.

– Ne féljenek, nem robbanhat föl, nincs lefojtva.

Sauer még egy ideig hagyta égni a vízcsőből föltörő gázt, aztán elmaradhatatlan hátizsákjából egy másfél–két literes üveget vett elő, oldalról, óvatosan a láng hegye fölé illesztette, és hirtelen mozdulattal, mint mikor madarász áldozatot fog a hálójába, ráhúzta az üveget a cső szájára. Egyből sikerült eloltania.

– Na, miért aludt el? – kérdezte, de választ sem várva folytatta. – Mert elvontam a tüztől az oxigént. Aztán szinte diadalmasan emelte föl ezt a különös kalapként használt üveget, és a diákok felé fordította. Kénes füst gomolygott benne, s olyan szag áradt belőle, mint mikor a borosgazdák a hordót fertőtlenítik kénrúddal. – Most lemegyünk a csatornához – mondta, s máris rakosgatta a hátizsákjába üvegeit, epruvettáit és a vízmintát.

Szabályosan, kettesével vonult az osztály a csatorna felé, a napsütésben csillogott a franciasapkákon a sok római nyolcas. Az Erzsébet-liget terasza előtt elhaladva a fiúk és lányok összesúgtak, nyilván alig várták már az érettségi bankettet, amelyen először maradhatnak majd ki legálisan is hajnalig. Vécsei Zsuzsa Balogh Esztinek azt magyarázta, hogy neki már varrják Zomborban a ruháját, amelynek zsabós gallérja lesz, derekán meg darázfészekbetét, s mutatta is, hogy egészen a melléig.

– És abba a darázfészekbe bele szabad majd nyúlni? – kérdezte Lajta Zoli, mire a fiúk kuncogni kezdtek, Zsuzsa meg hátrafordulva a tás-

kájával mellbe vágta. Zoli nem bánta volna, ha ezt a jelenetet a lány többször is megismétli, de nem adódott rá alkalom, mert Sauer szigorúan szólt közbe:

– Viselkedjenek érettségizőkhöz méltóan, még akkor is, ha azt gondolják, senki sem látja magukat. Maholnap maguknak itt mindenki kalapot fog emelni, de ez számos kötelezettséget is jelent.

A kanális felől Wili tűnt föl, rövidnadrágban, tengerésztrikóban, fején kötött sapkában. Már messziről nevetett, szájából virítottak sárgás fogai. Legutóbb pontosan ebben a szerelésben festette meg Pichler, jutott Sauer eszébe, minthogy látta a már majdnem kész képet.

– Guten Tag! – köszönt már jó messziről, és a népes társaság üdvözléséhez még a kék sapkáját is levette.

– Mit cipel abban a kosárban? – kérdezte tőle Sauer.

– Gombát szedtem Aranka asszonynak, Sára mondta, hogy Kovács doktor úr mondta, az nagyon jó a betegnek.

– Hát akkor iparkodjon, és mondja meg, egy jó óra múlva otthon leszek.

Lent a csatornán langyos szél fújt, a vízen egy hasábfával megrakott gőzös húzott Kúla irányába, amely elnyomta a hangos madársereg lázas zsváját. Sauer viszont azon csodálkozott, hogyan talált Wili már ilyen korán gombát. De hát a természetnek mindig vannak titkai és csodái, s számára a korai gombatermés is annak tűnt.

A diákok némi izgalommal várták, mi fog most történni. Megint valami kísérlet, tudták előre, mert tanáruk lázasan kutatta a nádas. Mint ha csak valami jól elrejtett madárfészket keresett volna egy hosszú bottal több helyen és széthúzva a sűrű szálakat. De minek túr az iszapba? Miután megtalálta a legalkalmasabb helyet, a hátizsákból egy nagyobb üvegharang került elő, valami furcsa, kúpszerű üvegedény, amelynek tetején kis nyílás volt. Vajon mit akarhat ezzel? – kérdezték maguktól a gimnazisták.

– Itt várjanak meg – mondta, s elindult a csónakház felé. Dénesi gátör segített neki jó kényelmes csónakot választani, amelyben állva, mint a halászok, gyakorlott mozdulatokkal evezni kezdett a diákok felé. A tanár atlétatermete, amit különösen a lányok már annyiszor megcsodáltak, a vízen még feltűnőbb volt. Amikor visszatért, a ladik orrát a nádas felé irányította, és lassan tört utat, mindaddig, amíg a csónak tompa orra a partnak nem ütődött. A víz itt állott volt, akár a kacsasztatóban, az alatta húzódó iszaptól sötétkék, mint a diákok va-

salt egyenruhája. Enyhe bűz terjengett, amitől a finnyásabbak fontoskodva, fintorogva fordultak el.

– Na, maga, Don Juan, fogja már meg ezt a láncot, és húzzon kijebb – mondta a tanár Lajta Zolinak. – De nehogy kibillentsen, mert még nincs fürdésre való idő.

Már megint lelőtte a poénomat, bosszankodott magában a nyurga, pattanásos arcú fiú, pedig csak egy kicsit akartam megtáncoltatni. De mert a tanár arca elkomolyodott, diákos alázattal teljesítette a feladatot.

– Az imént látták, hogy a kénes vizet meg lehet gyűjtani – mondta Sauer. – Ezt persze nem szó szerint kell érteni, mert, tudjuk, nem a vizet gyűjtöttuk meg, hanem valami mást. Hogy mit is, azt itt igyekszem majd bemutatni. Figyeljenek!

S azzal fogta a hosszú evezőt, s belefűrt az iszapba, a csatorna sekélyesének láthatatlan, víz alatti parafadugójába, s aztán hirtelen mozdulattal rántott egyet. Három-négy egymáshoz közeli helyen fűrt le, és minden egyes rántás után a furat helyén kövér buborékok törtek a víz felszínére.

– Itt nem savanyú, hanem bűdös víz van – mondta Dudás Béla.

– De mitől bűdös, az itt a kérdés – mondta válaszképp a tanár, és a harangot kérte. Óvatosan helyezte a buborékokra, s amikor az lassan süllyedni kezdett, Sauer ismét elővette a gyufáját, zakójával szélárnyéket teremtve, a lángot az üvegharang nyílásához tartotta. Pislákoló, kékes lángnyelvecske kezdett ficánkolni a csúcson. Aztán ezt a kísérletet is többször megismételte.

– Az iszaptól felszálló gáz a mocsárgáz vagy ismertebb nevén a földgáz. Anyaga nem egységes, mert többféle gázból áll. Van benne metán-gáz, CH_4 , amely szénből és hidrogénből tevődik össze, széndioxid, CO_2 , nitrogén, oxigén és néhány ritkább szénhidrogéngáz is. A mocsarak fenekén oly módon keletkezik, hogy az iszapba került vízi növény, nád, káka gyökérzete a levegőtől elzárva rothad, és ennek a folyamatnak a terméke a tulajdonképpeni mocsárgáz, a metán és a többi gáz. Azonban nemcsak állóvizekben fordulnak elő ilyen gázföltörések, hanem ott is, ahol manapság már nincsenek mocsarak és állóvizek, de hajdan dús vízi növényzet volt, amely a föld alá került, és elszenesedett. A bányalég is tulajdonképpen mocsárgáz. A bányákban azért jelent nagy veszedelemet, mert a oxigénnel keveredve robban. Olvasták Jókainak *A fekete gyémántok* című regényét? Abban is ez történt. A gáz tehát mélyen a föld felszíne alatt keletkezik, mert az egykori mocsarak és

tavak a föld mélyére kerültek, s fiatalabb korú rétegek fedik őket. Ha a fedő réteget átfúrjuk – mutatott a nagy csónaklapáttal a kút felé –, az egykori mocsár szintjéhez érünk. A gáz pedig utat talál a fűrólyukon, s a hatalmas feszítőerőtől kitör. Ha szabad áramlást biztosítunk neki, nem robban föl, de zárt helyiségben robbanóereje és mérgező hatása miatt roppant veszélyes. Ilyen égő kutak – folytatta Sauer –, mint amilyen a miénk is, nagyon rég ismeretesek. Földgáz égett már Zoroaszter tűzimádó felekezetének oltárán is. Tudják nyilván, tanai szerint a világ két egymással küzdő részre oszlik: a fény világára és a sötétségére, ahol Ormuzd isten küzd Ahriam ellen. . .

Még mondani akart valamit, de ekkor megszólalt az evangélikusok templomának a harangja. Sauer az órájára pillantott, negyed tizenegy volt. Miért harangoznak? – kérdezte magától, és hátán végigfutott a hideg.

– Jól hallom? Félreverik a harangot? – szólt most már hangosan. Mindenki fülelt. Tényleg félreverték a nagyharangot. Nem telt bele öt perc sem, s már a tűzoltókocsi rézharangjának csilingelő hangját is hallották. Egyre közeledett.

Sauer kiugrott a csónakból. Előbb a cukorgyár felé tekintett, majd a kendergyár kéményét kereste a sűrű fűzfaágak fölött. Elsietett a kiszilipig is, ahonnan belátott a gyufagyári telepre. De füstfelhő sehol.

A tűzoltókocsi vészjósló hangja pedig egyre közelebről szólt. Sauer Jakab most a furat felé indult. A gyerekek utána. Már látta, amint az emberek a zsilipről szintén arra tartanak. Szaladni kezdett.

– Ég a kút! – hallotta most már a gátőr hangját.

S valóban, a lángok a magasba csaptak, mintha elfelejtette volna őket eloltani az imént, a tűzoltók meg vízzel fecskendezték, amitől még magasabbra szöktek.

– Vigyázat emberek, félre, föl fog robbanni! – hallotta a tűzoltóparancsnok hangját.

– Fölrobban! – kiabálták a többiek is, de a kíváncsiság erősebb volt a félelemnél. Még közelebb merészkedtek.

– Dehogy robban föl! – ordította már messziről Sauer, s amikor lihegve és izzadtan odaért, lekapta Kramer tűzoltósiskáját, mire az úgy meglepődött, hogy elalélt kacsá módjára hápogott, pislogott és totyogott a furat körül. Sauer pedig fogta a sisakot, és a cső szájához szorította. A víz nagy ívben tört föl, a nyomás olyan erős volt, hogy Sauer is föllökte. Hanyatt vágódott, s a láng ismét a magasba csapott. Sauer föl-

ugrott. Azt persze nem láthatta, hogy most már a tűzoltók is hátrálnak, de ő újból a kút mellé ment, várt néhány másodpercig, egyrészt, hogy mély lélegzetet vegyen, másrészt, hogy önmagának bemérje a szél irányát. Merően nézte a dühödt, hörgő lángnyelvet, amely most valóban sokkal mérgeesebb volt, mint egy jó háromnegyed órával azelőtt. Aztán megfogva két peremét, a sisakot a nyelv végére illesztette, és mint imént az üveget, föntről, a láng végétől húzta lefelé. A fejfedő belsejében valami különös, bőgő hang keletkezett, mint mikor bölényt ér halálos golyó, de még nem adta ki a lelkét. Sauer számára is ismeretlen és félelmetes volt ez a morajlás, de érezte, fokozatosan gyöngül és erőtlenedik, míg a kút szájához érve el nem hallgatott. Sauer rajta tartotta még egy ideig, mit sem törődve azzal, hogy a víz most már egyenesen a nadrágjába s onnan a cipőjébe folyt. Ott állt még egy darabig nekitámaszkodva a csőnek, aztán dühösen, de diadalmasan leemelte a csőről a díszekkel kivert fémsapkát, és Kramer felé tartotta. Kramer, aki hozzá volt szokva az üszök szagához, most valami különös büzt érzett, nem tudta, hogy az nemcsak a sapka belső, elégett lenpántjainak a szaga.

A másik irányból hangokat hallott. A meglepett gyerekarcok mögött vágatott feléje Wagner, s mellette feltűnt Weis igazgató alakja is. Érdekesmód nem az volt nekik fontos, hogy égett, hanem, hogy ki gyújtotta meg, gondolt vissza később Sauer.

– Ez szabotázs! – csengett még most is a fülében Wagner hangja, amivel a hajadonfótt szalutáló Kramer azonnal s teljes mértékben egyetértett. A nyolcadikosok meg úgy meg voltak szeppenve, mint a csirkék, amikor héja köröz fölöttük.

– Ezek még lecsukatják a Sauert – súgta oda Lajta Dudás Bélának.

– Ugyan már – zsebre teszi őket egyből.

– Mi történt itt, tanár úr? – kérdezte tagadhatatlan izgalommal Wagner Sauertől. Maga csinálta ezt a komédiát? Délben jelentést kérek. Legyen az irodámban!

Sauer jobbnak látta nem vitatkozni és magyarázkodni. Intett a gyerekeknek, készüljenek, két fiút meg visszaküldött a csatornához a háti-zsákért. Mielőtt elindult volna így csuromvizesen, kicsavarta a nyakendőjét, amely mintha csak ragasztóval lett volna bekenve, tapadt a vizes ingéhez.

Mint a gyors nyomozás kiderítette, a kút lángra lobbantásában Willi volt a tettes. Gombaszedés közben látta a távolból, mi történik, s amikor kosarával elhaladt a kút előtt, ellenállhatatlan vágya támadt, hogy a kísérletet ő maga is elvégezze. Elővette benzinesgyújtóját, és meg-

gyújtotta a „vizet”. A lángot azonban nem is tudta és nem is volt mivel eloltania, a kútból föltörő hangoktól annyira megijedt, hogy futásnak eredt. Beérve a városba, kiabálta is szegény, hogy ég a kút, emberek, oltani, de senki sem vette komolyan, sőt sajnálkoztak is rajta, hogy ismét rájött a bolondóra. Csak a kisolajgyár sarkán feladatot teljesítő bakter hitte el neki, hogy valami baj történt, mert furcsa félelmet látott kiülni Wili arcára, aki úgy remegett, mint a nyárfalevél. Ezért telefonált a tűzoltóknak, de bosszankodott, hogy nem mondta meg, Wili hozta a hírt, mert már egyszer nagyon megjárta, s azóta is rajtamaradt a Brummogó csúfnév. Akkor, igaz, éjjel teljesített szolgálatot, s hajnal tájt, amikor kiment ellenőrizni, a nagy szélben ég-e a faggyú a sorompó lángtartójában, különös hangokat hallott. A hang a zombori vágány irányából jött. Hallgatózott. Úgy tűnt, mind közelebből érkezik, de erősödésével egyre sejtelmesebb és félelmetesebb lett. Eszébe jutott, hogy Szentgyörgyi, a város egyik legöregebb vadásza mesélte, télen a jeges Dunán át-átkelnek a farkasok, sőt a medvék is. Emlékezett arra, hogy Szentgyörgyi lőtt, no, nem medvét, hanem farkast, aminek aztán hetekig jártak a csodájára. Ott volt kiállítva a Rechon-féle bőrkereskedés kirakatában. Félelmében a bakter is csőre töltötte a vadászpuskáját, amit eddig csak akkor vett elő, ha tisztítani kellett, és lesben állt egy akácfa mögött. Hamarosan valóban feltűnt a medve. Nagy fekete állat volt. Bertók nem sokat gondolkozott, odapörkölt. Szerencsére rosszul célzott. Részeg cigányzenészek jöttek gyalog Kúla felől, mert lekésték az éjféλι vonatot. Elöl a nagybögős a hangszerével, s abba fújta bele a szél.

A déli megbeszélésre Wagnerhez Weis igazgató már ügyvéddel érkezett, mert a jegyző, bármennyire is titkolta a levél tartalmát, annyit az égő kútnál mégis elárult a cukorgyár igazgatójának, hogy kedvezőtlen döntés született. Azt, hogy a pénz- és iparügyi minisztérium állami monopóliummá nyilvánította a kutat, és ezzel kisajátította a kihasználás jogát, csak ott tudták meg valamennyien, miután már derültek Wili tetén. Wagner azt is elmesélte, menesztett érte egy gyalogrendőrt, hogy kísérje be egy kis vasalásra, de aztán néhány pofonnal megúszta.

Sauer, Wili régi pártfogója, bár sajnálta a szerencsétlen fickót, ezúttal nem kelt a védelmére. Egyetértett a rászabott büntetéssel.

A minisztériumi döntést illetően Sauernak az volt a gyanúja, hogy minden úgy fog történni, ahogyan a levélben áll, így hát közömbösen fogadta a hírt, de Weis idegesen táncoltatta ujjait a térdén, és a kendergyári igazgatónak is meg-megrándult a szája széle. Csak Haffner-

nek, a gyufagyár igazgatójának az arcáról nem lehetett leolvasni érzelmeit, üres, fehér papírlap volt az arca. Viszont Wagner is hevesen gesztikulált, s Sauer úgy érezte, ha most gyufát gyűjtana, fölrobbanna a városháza.

– Én úgy vélem – mondta a lelke legmélyére rejtve büszkeségét Wagner –, nagy megtiszteltetés érte városunkat, mert ezután állami gondviselést fogunk élvezni. Állami részvényekkel gyógyvízpalackozó üzemet létesíthetünk, és megteremthetjük a feltételeket, hogy az Erzsébet-ligetet gyógyfürdővé varázsoljuk. Gyógyvizünkkel hamarosan akár Parádnak is konkurálhatunk. A gáz pedig, amelynek minősége nyilván nem éri el a báznaiét, egész városunk, sőt lehet, hogy a környező helységek energiaszükségeit is fedezi majd.

Wagner úgy beszélt, mintha mindez már nemcsak álom volna, holott messze volt a valóságtól. Közbe is akart szólni Sauer, hogy várjunk még mindezzel, és azt nézzük, hogyan foghatnánk föl a vizet, amely hetek óta folyik ugyan, de mindedig kárba veszett minden csöppje, mert még a tisztításának a módja sincs megoldva. De nem szólt, attól is tartott, hogy csak ingerli majd Weis igazgatót, aki a gyár terhére rendelt kocsit, amin Arankát fölviszik Pestre a Hűvösvölgyi Szanatóriumba. Weisnek még arra is gondja volt, hogy a heveny tüdőgyulladásban szenvedő asszonyt a vidék legismertebb automobilistája, Szárits János, az egykori repülőbajnok szállítsa.

Amikor Weis másodszor kért szót, Wagner becsukta az ablakot, mert az igazgató érces hangja szilánkokként pattogott ki az utcára.

– Szerintem ez az egész elsősorban jogi kérdés – mondta Weis. – Ha pénzeltük a fúrást és a kísérleteket, bennünket illet meg majd a haszon is. Ezért nem értek egyet, és nem fogadtatom el a minisztérium kisajátítási döntését. Ezenfelül minden csepp víz után adóznánk, a gáz köbmétere után szintén. Nemde, ügyvéd úr? – fordult dr. Rankovhoz, az ügyvédhez, aki, helyeslően bólogatott. – Továbbá még nincs tudomásunk sem a víz, sem a földgáz mennyiségéről és minőségéről. Minden egyelőre csak feltételezés. A pénzünk pedig már benne fekszik.

– Ami a pénzélést illeti – vágott közbe Wagner –, a város hozzájárulásáról sem szabad megfeledkezni, de mi, a tanácsban abban bízunk, hogy a palackozásból és a gázkitermelésből. . .

– De bennünket nem lehet kiegyenlíteni sem a báznai sem a kissármási gázkúttal – vette át a szót Balogh igazgató. Ott a kutak egyfolytában öntik a napi kilencszázezer köbméter gázt. Mi ehhez képest a mi kutacskánk? Lehet, hogy még a közvilágításhoz sem lesz elegendő.

Sauer sejtelve beigazolódott. Mindenki kitartott a saját igaza mellett, ezért megegyezés nem szülehetett. A kompromisszumos döntés pedig így szólt: amíg a felmerült vitás kérdéseket az érdekelt felek nem tisztázzák, a kutat le kell zárni. Wili nem is sejtette, milyen jelentős mértékben járult hozzá ehhez a döntéshez.

Míg Sauer a városházán időzött, Kovács doktor ismét meglátogatta Arankát. Személyesen jött injekciózni. Ezúttal Pichlert is ott találta, aki az orvos jöttére azonnal távozni akart.

– Várjál meg az előszobában, mindjárt jövök – mondta neki Kovács.

Aranka halványan, nyöszörögve feküdt az ágyban. Hajfűrtjei lázasan tapadtak a párnára, szeme kissé vizenyösen meredt ki, halálfélelem remegett benne. Kovács tapasztalt szeme látta, az asszony úgy elhagyja magát, mint aki már lemondott az életről. Itt már csak a hipnózis segíthet, gondolta, s utolsó rohamra indult. Miután beadta az injekciót, várt néhány pillanatig, aztán leült mellé az ágy szélére, kezébe vette az asszony nyirkos tenyerét, lágyan megszorította, majd a csuklójához nyúlt, mint mikor a pulzusát tapogatja. Ismét várt, mély lélegzetet véve koncentrált, és határozottan mondta:

– Aranka, most erősen nézzen a szemembe.

Az asszonymak ehhez nem volt elegendő lelkiereje.

– Azt akarom, hogy meggyógyuljon. És meg is fog gyógyulni, de kérem, higgyen a gyógyulásában. Higgyen abban, hogy meg kell gyógyulnia. Meg kell gyógyulnia, mert magára szükségünk van, a gyerekének, a férjének, de legfőképpen a születendő csöppségnek – mondta, s a nő érezte, hogy az orvos a paplanon keresztül a hasához ér. – Ennek a gyermeknek életet kell adnia. Ezt már oly hangosan mondta, szinte kibálva, hogy Pichler is tisztán hallotta.

– Ha meghal a nagyságos asszony, mi lesz velünk? – kérdezte inkább önmagától, mintsem a festőtől Sára, a cseléd, s közben zsebkendőjével könnyeit törölgette.

– Mit beszélsz, nem fog meghalni!

– Magának élnie kell! Élnie kell! – ismételte Kovács.

Pichler idegesen rágta alsó ajkát, majd fölugrott a székéről, és kirohant az udvarra.

– Ha tudtam volna. . . – tépelődött. – Ha csak sejtettem volna, hogy így fog végződni. . . De az igazság az, hogy minden asszonyba belebolondulok. Amikor megérezte a közeledésemet, még mondta is, ne, mert szerelmes a férjébe. De a tekintetéből láttam, ezt a nőt meg tu-

dom kapni. S addig tartottam szóval a festézetemmel meg a pesti és bécsi élményeimmel, míg be nem zárta a kaput, hogy aktvázlatot készítsék róla. Végül azt is beismerte, bár nagyon jó ember a férje, a tudományt meg a gimnáziumot előbbrevalónak tartja a feleségénél. Igen, azt mondta, már Vilma megszületése óta úgy érezte, mintha a férji kötelezettség nagyobb felét elvégezte volna.

Ekkor ért haza Sauer a városházáról.

– Hát te? – kérdezte Pichlertől.

– Eljöttem meglátogatni Arankát, de Kovács van bent nála.

– Nagyon elhagyja magát. Nem értem, mintha már mindenről lemondott volna. Most már csak a pesti orvosokban bízom.

– Az az érzésem, hogy nem tudta megszokni ezt a se falusi, se városi környezetet – magyarázta zavarában Pichler. Szóval fölutaztok?

– Megyünk.

– Akkor még találkozhatunk is fönt. Tudod hogy elfogadták a szarajevói sorozatomat. Te, akkora kiállításom lesz, mint még soha. Aztán meg a nyáron megnyitom a palicsi kolóniát. Megszavazták a szabadkaiak, és Alice is támogatni fogja. Húsz-harminc festőtársat várok! Na de megyek is, mondd meg Kovácsnak, nem tudtam megvárni. Szervusz. Jobbulást Arankának – tette még hozzá.

Kovács doktor meg volt győződve, hogy a hipnotikus terápia segített. Aranka megnyugodott, arca kisimult, szeméből kiszállt a rémület.

Másnap, amikor Szárits fölcsatolta elmaradhatatlan pilótasapkáját, és beindította a motort, amit a szomszédok tapintatból csak a függöny mögül néztek végig kíváncsian, a furatnál már betonoztak a munkások. Kora délután, mire Sauerék fölérték Pestre, a furat be volt tömve. Se víz, se gáz nem folyt tovább. Este, amikor Wagner Székely igazgatóval végigsétált a főutcán, az élet ismét békés egyhangúságban folyt, terpszkedett a nyugalom minden irányban. Arankáról ugyan mindketten aggódva beszéltek, de a kaszinóban már Székely Sándor tanári jubileumának minapi megünneplését idézték, s azon gondolkoztak, hogy Pichler szarajevói sorozatát a pesti kiállítás után itthon is ki kellene állítani. A kútról nem esett szó. Csak két nappal később.

Aznap reggel a gátőr a munkahelyére karikázott rozoga, csörgő vázú biciklijén, amikor furcsa jelenségre lett figyelmes. Mintha valami furcsa mozgásban lett volna a liget. Előbb csak nagy keresztspókokra figyelt föl, amint igyekvően másztak a poros kocsiúton, aztán riadt egerek futkároztak, a zsilip előtti útkeresztveződésnél pedig három fölfordult her-

melint látott. Leszállt a biciklijéről, hogy jobban szemügyre vegye őket, s mindjárt arra gondolt, összeszedi és preparáltatja Schenk Henrikkel.
– Nem, a feleségemnek készítették prémgallért a télikabátjára.

Valami furcsa szagot érzett, ami záptojásra emlékeztette. Ahogy leszállt a kerékpárról, szédülés fogta el, mint négy-öt fröccs után, vinni kezdett a feje. Mi ez, tűnődött, s közben akaratlanul is figyelni kezdett. Egy közeli vakondtúrásból levegő áramlott, s lengette a föléje hajló hosszú fűszálakat. Odébb egy odvas fűzfa tövéből pedig furcsa buborékok varangyosbékaszemekként meredtek rá. Dénesi megrémült, és biciklijét is otthagya hanyatt-homlok rohant a gátórházhoz. Nem tudta, mit csináljon, kit tárcsázzon. Vécsei igazgató jutott eszébe, azonnal kérte a postát, kapcsolják a vízügyi igazgatóságot.

Hebegve-habogva magyarázta volna, mit látott, mire Vécsei mérgesen kérdezett vissza:

– Mondja, maga berúgott?

– Nem, igazgató úr, becsületemre mondom, de itt valami nagyon furcsa dolog történik. Jöjjön azonnal.

Mire Vécsei mérnök és az éppen nála járó Szentgyörgyi kiért, már zsongott az egész liget. A bogarak menekültek, a madarak ijesztő és vészjósló csicsergésbe kezdtek, sünök és vízipatkányok csörtettek az avarban, a talaj meg valósággal forrt. Száz meg száz helyről, a vakondtúrásokból és az apró repedésekből zúgva szállt föl a földgáz, néhol a talaj vizét úgy felnyomva, hogy kis szökőkutak keletkeztek. Félelem fogta el őket is e furcsa látvány nyomán. S ahogy úgy tanácstalanul álltak, egyre erősödő föld alatti morajlást hallottak. Mintha megmozdult volna a talpuk alatt a talaj.

– Fölrobbanunk! – kiáltotta kétségbeesetten Szentgyörgyi. – Megsemmisülünk!

– Meg kell nyitni a kutat! – ordította Vécsei. Emberek, csákányt, balatát, feszítővasat. . . Szét kell verni!

A zsilipről mindenféle keze ügyükbe került szerszámmal jöttek a munkások, sőt a bezsilipezésre váró hajók matrózai is segítettek. Vérték szét a bebetonozott oszlopot, szabadították föl a furat csövét. Valódi szökőkútként spriccelt föl a víz ebből a mély, hörgő garatból, mintha csak a föld hatalmas szíve és tüdeje pumpálta volna a vért és levegőt egyszerre.

Mire híre ment az eseménynek, és Wagner, Weis, Balogh meg a többiek odaértek, már csöndesedett a zaj, de még látni lehetett, amint a

sok-sok buzgárból, mind erőtlenebbül ugyan, de föl-föl tör bugyborékolva a víz.

– Kár, hogy ezt a jelenséget nem látta Sauer – mondta Wagner a többieknek, miután megnyugodott kissé, s már azon gondolkozott, hogyan is írja meg a jelentését a minisztériumnak.

Amikor visszament jegyzői hivatalába, meggondolta magát, és telefonon hívta a minisztériumot, hogy azonnal jelentse az esetet. Ez lesz a nap szenzációja, gondolta, s közben pillantást vetett a nagy íróasztalon fekvő naptárára. Ezerkilencszáztizennégy június huszonnyolcadika volt.

(Vége)

